

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

การศึกษาเชิงคุณภาพเรื่อง “การทำงานของสหวิชาชีพในการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กหญิงที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ : วิเคราะห์จากมุมมองสตรีนิยม” เป็นการศึกษาถึงกระบวนการในการทำงาน ขั้นตอนการปฏิบัติงาน หลักเกณฑ์ในการทำงาน และความรู้ของทีมสหวิชาชีพในประเด็นบทบาทหญิงชาย เชื่อมโยงกับการปฏิบัติงานในการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กหญิงที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ โดยศึกษาจากการวิจัยเอกสาร การประชุมกลุ่ม และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ปฏิบัติงานในทีมสหวิชาชีพที่ทำงานด้านการคุ้มครองเด็กในจังหวัดระนอง และพังงา

เนื่องจากการให้ข้อมูลและความคิดเห็นต่อผู้ศึกษา เป็นการเปิดเผยความคิดเห็นส่วนตัว และทัศนคติทั้งที่เกี่ยวกับภายในวิชาชีพตนเอง และวิชาชีพอื่นๆ ในสหวิชาชีพ เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อเจ้าหน้าที่ผู้ให้ข้อมูล ผู้ศึกษาจึงจะไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์และใช้นามสมมติแทนนามจริง

จากการศึกษาดังกล่าวผู้ศึกษานำเสนอผลการศึกษาโดยแบ่งการนำเสนอ ดังนี้

ส่วนที่ 1 กฎหมายหลักในการทำงานด้านการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กหญิงที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ

ส่วนที่ 2 การทำงานของสหวิชาชีพในกลุ่มสาธารณสุข

ส่วนที่ 3 การทำงานของสหวิชาชีพในกลุ่มกฎหมาย

ส่วนที่ 4 การทำงานของสหวิชาชีพในกลุ่มสังคมศาสตร์

ส่วนที่ 2-4 เป็นการนำเสนอผลการศึกษาในประเด็นการทำงานของบุคลากรของสหวิชาชีพแต่ละกลุ่ม โดยแบ่งเป็นหัวข้อวิธีการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรคในการทำงาน ประสิทธิภาพในการทำงานแบบสหวิชาชีพ คือการประชุมทีมเพื่อวางแผนทางการแก้ปัญหาให้แก่กรณีที่มีเด็กหญิงถูกกระทำทารุณกรรมทางเพศ ทัศนคติของผู้ให้สัมภาษณ์ต่อเรื่องเพศของ คนทำงานกับการให้บริการต่อเด็กหญิง ทัศนคติและความเข้าใจเรื่องบทบาทหญิงชาย ความสามารถในการเชื่อมโยงประเด็นบทบาทหญิงชายต่อการทารุณกรรมทางเพศ ทัศนคติต่อประเด็นการล่วงละเมิดทางเพศโดยพ่อ (incest) การทำงานโดยมีเด็กหญิงเป็นศูนย์กลาง

ประสบการณ์การทำงานจริงกับกรณีเด็กหญิงถูกทารุณกรรมทางเพศ เพื่อทำความเข้าใจในกระบวนการทำงานของทีมสหวิชาชีพ แนวทางปฏิบัติ และความรู้ความเข้าใจของทีมสหวิชาชีพในประเด็นบทบาทหญิงชาย และการใช้ความรู้นั้นในการปฏิบัติงานจริง ซึ่งเป็นคำถามหลักในการศึกษาครั้งนี้

ก่อนจะกล่าวถึงการทำงานของสหวิชาชีพในกลุ่มต่างๆ ข้างต้น ผู้ศึกษาจะอภิปรายถึงกฎหมายหลักซึ่งสหวิชาชีพยึดเป็นหลักในการทำงานด้านการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กหญิงที่ถูกทารุณกรรมทางเพศเสียก่อน เพื่อให้แสดงให้เห็นแนวทางการทำงาน อำนาจหน้าที่ และบทบาทของสหวิชาชีพ

ส่วนที่ 1 กฎหมายหลักในการทำงานด้านการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กหญิงที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ

กฎหมายหลักที่สหวิชาชีพทุกกลุ่มต้องใช้ร่วมกันคือพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ดังที่กล่าวมาแล้วในบทที่สองว่า พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กนั้น แบ่งการทำงานเกี่ยวกับเด็กออกเป็นสามด้าน คือ

การสงเคราะห์เด็ก หมายถึง การให้ความช่วยเหลือแก่ครอบครัว เพื่อให้ครอบครัวสามารถให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนาเด็กตามสมควรแก่ชนบประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำ และสามารถคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กจากภาวะเสี่ยงต่อการเกิดอันตรายต่อร่างกายหรือจิตใจเด็ก ซึ่งการสงเคราะห์จะรวมถึงการให้คำแนะนำ ปรีกษา การบำบัดฟื้นฟู การฝึกทักษะที่จำเป็นต่อการเลี้ยงดูเด็ก การฟื้นฟูครอบครัว การจัดกลุ่มช่วยเหลือครอบครัว เป็นต้น และยังหมายรวมถึงการหาผู้ดูแลทดแทนให้แก่เด็กเมื่อเด็กไม่อาจอยู่กับครอบครัวผู้ให้กำเนิด หรือครอบครัวเดิมได้ อย่างปลอดภัย ผู้ดูแลทดแทน อาจเป็น ครอบครัวญาติพี่น้อง ครอบครัวอุปถัมภ์ ครอบครัวบุญธรรม หรือสถานสงเคราะห์เด็ก แล้วแต่ความเหมาะสม และสิ่งที่ต้องคำนึงถึงเสมอคือ เพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก (พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก, 2546)

การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก หมายถึง การคุ้มครองเด็กเพื่อไม่ให้เด็กตกอยู่ในอันตรายในกรณีที่ยังไม่ถึงวัย หรือน่าจะเชื่อได้ว่าเด็กถูกหรือจะถูกทำทารุณกรรม พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กสามารถแยกเด็กออกจากครอบครัวเพื่อไว้ในอารักขาได้ทันที และในขณะเดียวกันต้องดำเนินการให้เด็กได้รับการดูแลรักษาทั้งทางกายและจิต หากเด็กได้รับการทารุณกรรม ในกรณีนี้พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องสืบค้น และรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ทำการประเมินเด็ก ประเมินครอบครัว และสภาพแวดล้อม เพื่อวางแผนในการให้ความคุ้มครองเด็กทั้งในระยะสั้น และ

การส่งเสริมความประพฤตินักเรียนนักศึกษา หมายถึง การส่งเสริมให้เด็กนักเรียน นักศึกษา มีความประพฤติที่เหมาะสม มีความปลอดภัย และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ด้วยวิธีการแนะแนว ฝึกอบรม และจัดกิจกรรมสำหรับเด็กนักเรียน นักศึกษา และผู้ปกครอง เพื่อให้รู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง ซึ่งภารกิจนี้ โรงเรียน สถานศึกษาและครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ ที่จะต้องช่วยกันทำเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กฎหมายกำหนดไว้

จะเห็นได้ว่าเนื้อหาหลักของพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กนั้น เน้นที่กลุ่มเด็กที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม หรือเสี่ยงต่อการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ซึ่งรวมอยู่ในเรื่องของการได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ และการส่งเสริมความประพฤตินักเรียนนักศึกษา มากกว่าการให้ความช่วยเหลือต่อเด็กที่ถูกทารุณกรรม ซึ่งส่งผลให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการทำงานคุ้มครองเด็ก ให้ความสนใจและทุ่มเทการทำงานไปที่กลุ่มเด็กที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดเป็นส่วนใหญ่ เช่น เด็กที่ใช้สารเสพติด เด็กที่รวมกลุ่มกันเป็นแก๊งค์ชิงมอเตอร์ไซค์ หรือเด็กติดเกมส์ คอมพิวเตอร์ จะได้รับการหยิบยกขึ้นมาพูดถึงเป็นประจำในการประชุมคณะกรรมการคุ้มครองเด็ก จังหวัด และมีการวางนโยบาย มาตรการต่างๆ ในระดับจังหวัดเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวให้ทุเลาลง

ในขณะที่เรื่องของการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กหญิงที่ถูกทารุณกรรมทางเพศนั้น ผู้เกี่ยวข้องส่วนใหญ่จะบอกว่าในจังหวัดของเขานั้นไม่มีรายงานเหตุในลักษณะนี้อยู่เลย หรือมีก็น้อยมาก ตั้งแต่ทำงานมาได้เจอเพียงหนึ่งครั้งเท่านั้น แต่ในความเป็นจริงกรณีที่เป็นเรื่องการทารุณกรรมทางเพศนั้นเป็นเรื่องที่ถูกปกปิด ทั้งโดยครอบครัว ชุมชน จนมาถึงระดับจังหวัด เนื่องมาจากการที่เหตุการณ์ส่วนใหญ่เกิดขึ้นในครอบครัว โดยผู้กระทำทารุณกรรมทางเพศเป็นคนที่ได้รู้จักคุ้นเคย อาจเป็นเพื่อนบ้าน ญาติผู้ใหญ่ บุคคลที่เด็กเคารพนับถือ มากกว่าจะเป็นคนร้ายหรือคนแปลกหน้าโดยสิ้นเชิง ดังนั้นจึงเป็นการยากที่จะล่วงรู้เมื่อมีเหตุเกิดขึ้น เพราะครอบครัวเองจะพยายามปกปิดมิให้คนภายนอกรับรู้ ทั้งเพื่อปิดบังความผิดของสมาชิกในครอบครัว ปิดบังด้วยความอับอายในเรื่องทางเพศที่เกิดขึ้น บางครั้งชุมชนเองก็พยายามปิดบังเพื่อรักษาชื่อเสียงของชุมชน หรือของโรงเรียนในชุมชน ในระดับจังหวัดก็ปกปิดจำนวนกรณีที่เกิดขึ้นเพื่อรักษาชื่อเสียงของจังหวัด ว่าไม่เคยมีเรื่องเสื่อมเสียเช่นนี้เกิดขึ้นในจังหวัดของตน การที่ทุกคนมองเห็นกรณีเช่นนี้เป็นเรื่องของการเสื่อมเสียชื่อเสียง เป็นความเสื่อมของสถาบันครอบครัว ทำให้เด็กหญิง

นอกจากนี้ในการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กหญิงที่ถูกทารุณกรรมทางเพศนั้น พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ยังให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ในการแยกเด็กออกจากบ้านและวางแผนความช่วยเหลือ โดยที่พนักงานเจ้าหน้าที่นั้นอาจเป็นใครก็ได้ ทั้งเจ้าหน้าที่ภาครัฐและจากองค์กรพัฒนาเอกชน ที่ผ่านการอบรมระยะสั้นเพื่อสอบเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ดังนั้นแต่ละคนมีที่มาต่างกัน มีการศึกษาต่างกัน รวมทั้งมีความความอ่อนไหวต่อประเด็นบทบาทหญิงชายต่างกัน ทำให้ไม่มีมาตรฐานในการทำงาน พนักงานเจ้าหน้าที่เองมีภาระงานหลักของตนอยู่ ซึ่งซ้อนทับกับบทบาทการเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ บางครั้งจึงทำงานได้ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร อีกทั้งพนักงานเจ้าหน้าที่โดยเฉพาะคนที่มาจากองค์กรพัฒนาเอกชน ยังไม่แน่ใจ และมั่นใจในบทบาทและอำนาจที่สามารถทำได้ เนื่องจากอาจไม่ได้รับการยอมรับจากคนทั่วไป และอาจมีอันตรายในการทำงานเนื่องจากพวกเขาทำงานลงพื้นที่ใกล้ชิดกว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ จึงอาจนำอันตรายมาสู่ตนได้ หรือก่อให้เกิดปัญหาในการทำงานในชุมชนของพวกเขา เมื่อมีเหตุเกิดขึ้นบางครั้งพวกเขาไม่สามารถจะดำเนินการให้ความช่วยเหลือต่อเด็กหญิงได้ เมื่อมีการไกล่เกลี่ยในชุมชนโดยผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้มีอิทธิพลในชุมชน